

ADVIES

**Advies over het voorstel van de Europese Commissie
om de richtlijn inzake betalingsachterstand
handelstransacties om te zetten in een Verordening**

Blijde Inkomstlaan 17-21 1040 Brussel
Avenue de la Joyeuse Entrée 17-21 1040 Bruxelles
T 02 233 88 11
E mail@ccecrb.fgov.be
www.ccecrb.fgov.be

Bij brief van 10 oktober 2023 vroeg de Minister van Middenstand, Zelfstandigen, en KMO's, de heer David Clarinval, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven om advies over een voorstel van de Europese Commissie, waarbij de bestaande richtlijn betalingsachterstand inzake handelstransacties¹ omgezet zou worden in een Verordening betreffende betalingsachterstand².

Het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd gevraagd om de Belgische positie ten opzichte van dit Voorstel te helpen bepalen. Op 12 oktober 2023 werd er in dit opzicht een eerste vergadering over dit op 12 september neergelegde voorstel van de Europese Commissie gehouden.

Aangezien binnen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven enkel de bijzondere raadgevende commissie bevoegd is voor wetgeving die relaties tussen ondernemingen behelst, namelijk de wetgeving inzake onrechtmatige bedingen in overeenkomsten gesloten tussen ondernemingen³, heeft de brc Onrechtmatige Bedingen dit Voorstel van Verordening behandeld.

De Minister vroeg de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven zo vlug mogelijk, en uiterlijk voor 30 oktober al een eerste advies.

Gezien de heel korte termijn voor advies heeft de brc Onrechtmatige Bedingen, die geen permanent orgaan is, uitstel gevraagd voor wat deze gevraagde timing betreft.

De heer Minister vindt hierna een bespreking, met enkele aanbevelingen, van dit Voorstel van Verordening door de brc Onrechtmatige Bedingen.

Zoals hierna zal blijken, heeft de brc Onrechtmatige Bedingen zich in haar advies beperkt tot juridisch-technische opmerkingen en vaststellingen. Dit advies bevat geen beleidsmatige standpunten van de in de Commissie zetelende organisaties.

¹ Richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties, *Publ.-bl. EU* L 48, 23.2.2011, p. 1–10

² Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on combating late payment in commercial transactions, COM/2023/533 final.

³ De artikelen VI.91/1 tot VI.91/10 van het Wetboek van Economisch Recht.

1 Achtergrond

De aanleiding voor het wetgevend optreden door de Europese Unie is als volgt. Betalingsachterstand in B2B-verhoudingen is al decennialang een probleem. Liquiditeitsproblemen dreigen voor leveranciers en aannemers omdat hun professionele klanten nalaten facturen tijdig te betalen.

Ingeval er een ongelijke machtsverhouding bestaat tussen de contracterende professionele partijen, waarbij de schuldenaar (de afnemer van goederen en/of diensten) de sterkere partij is, slaagt die er bovendien vaak in om haar zwakkere wederpartij te dwingen om betalingsvoorwaarden te aanvaarden die ongunstig zijn voor de zwakkere partij. Door het afdwingen van onredelijke lange betalingstermijnen kan de schuldenaar de betaling zelfs lange tijd uitstellen zonder laattijdigheidstresten verschuldigd te zijn. Bovendien kan de sterkere afnemer zijn in een zwakkere positie verkerende leverancier ertoe dwingen om genoegen te nemen met extreem lage intrestvoeten en schadebedingen ingeval van laattijdige betaling.

De EU heeft voor de eerste keer een Richtlijn aangenomen tot bestrijding van betalingsachterstand in handelszaken in 2000. Deze richtlijn voorzag hoofdzakelijk in een suppletieve regeling inzake betalingstermijnen, aangevuld met dwingende regels gericht op het bestrijden van misbruik van contractvrijheid.⁴ Die dwingende regels hielden in dat de schuldeiser, contractuele bepalingen die onredelijk en onbillijk waren voor de schuldenaar, door de rechter kon laten herzien.

Omdat deze richtlijn er niet in slaagde haar doel te bereiken, is in 2011 een nieuwe Richtlijn betalingsachterstand aangenomen. Helaas bleek ook deze richtlijn niet de gewenste resultaten op te leveren. Bovendien is er sedert 2011 een en ander veranderd in het wettelijke kader van toepassing op (bepaalde) B2B-verhoudingen. Dit zette de Europese Commissie ertoe aan om een voorstel voor herziening van de Richtlijn van 2011 op te stellen.

⁴ Zie hierover COB 29, 17 februari 2011, Advies over het nut (van een uniforme regeling van bedingen inzake betalingstermijnen, invorderingskosten en schadebedingen wegens niet-tijdige betaling, p. 3-7.

2 Belgische accenten bij de omzetting van de richtlijnen betalingsachterstand

2.1 Verdergaande bescherming in de Belgische wet betalingsachterstand

De Belgische wetgever heeft zich aanvankelijk beperkt tot een letterlijke omzetting van de richtlijn. Via parlementaire initiatieven werden later verdere stappen gezet in de bestrijding van betalingsachterstand in handelszaken. Deze mondden uit in de wet van 28 mei 2019⁵, en vooral de wet van 14 augustus 2021 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties⁶.

In de wet van 28 mei 2019 werd een bepaling ingevoerd in de wet betalingsachterstand krachtens dewelke de uiterste datum van betaling nooit meer mocht bedragen dan 60 dagen indien de schuldeiser een kmo is en de schuldenaar geen kmo is. Er werd daar uitdrukkelijk aan toegevoegd dat een beding in een overeenkomst in strijd met die bepaling voor niet geschreven moest worden gehouden.

In de wet van 14 augustus 2021 werd dat absoluut maximum van 60 kalenderdagen doorgetrokken naar alle handelstransacties, ongeacht de omvang van de betrokken ondernemingen⁷. Ook werd uitdrukkelijk bepaald dat indien de wet of de overeenkomst voorziet in een procedure voor aanvaarding of controle ter verificatie van de conformiteit van de goederen of diensten met de overeenkomst, deze termijn integraal deel uitmaakt van de betalingstermijn⁸. De wet van 14 augustus 2021 verbiedt vervolgens ook uitdrukkelijk dat de ontvangstdatum van de factuur bij contractuele overeenkomst tussen schuldenaar en schuldeiser wordt vastgelegd. Uiterlijk op het moment van ontvangst van de goederen of prestatie van de diensten moet de schuldenaar de schuldeiser voorzien van alle informatie die nodig is om de factuur te kunnen uitreiken⁹.

⁵ Wet van 28 mei 2019 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties, *B.S.* 29 oktober 2019.

⁶ *B.S.* 30 augustus 2021.

⁷ Nieuw artikel 4, § 1, tweede lid wet betalingsachterstand handelstransacties.

⁸ Nieuw artikel 4, § 1, vierde lid wet betalingsachterstand handelstransacties.

⁹ Nieuw artikel 4, § 1, vijfde lid, wet betalingsachterstand handelstransacties.

2.2 Uitbreiding van het toepassingsgebied van de UTP-wet van 28 november 2021 met betalingstermijn van 30 dagen

Er kan ten tweede worden opgemerkt dat de zogenaamde “UTP”-wet, met name de wet van 28 november 2021 tot omzetting van Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht¹⁰ praktijken verbiedt waarbij de afnemer, algemeen gesteld, meer dan 30 dagen na de leveringsdatum of later dan dertig dagen na de datum waarop het te betalen bedrag is vastgesteld, naargelang welke datum later valt, moet wachten op betaling¹¹.

Deze wet is van toepassing op de verhoudingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, tussen enerzijds de afnemers van landbouw- en voedingsproducten en anderzijds de leveranciers waarvan de jaarlijkse omzet 350 000 000 euro niet overschrijdt.

De Belgische wetgever is verder gegaan dan de Europese wetgever in de omzetting van deze Europese (minimum)richtlijn ter zake¹², doordat de maximale betalingstermijn van dertig dagen zowel voor bederfelijke als voor niet-bederfbare landbouw- en voedingsproducten geldt¹³. Er kan daarnaast worden opgemerkt dat ook de term “landbouw- en voedingsproducten” een ruimere lading dekt dan in de richtlijn, en zowel voeding bestemd voor menselijk gebruik (“food”), als bestemd voor dierlijk gebruik (“feed”) omvat.

Wel voorziet de UTP-richtlijn, en dus ook de UTP-wet, in de mogelijkheid om clausules betreffende waardeverdeling in de zin van artikel 172 bis van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad overeen te komen.

Er is vervolgens een uitzondering voor betalingen die door een afnemer aan een leverancier in het kader van de zogenaamde schoolregeling op grond van artikel 23 van Verordening (EU) nr. 1308/2013. De UTP-richtlijn maakt, net zoals de richtlijn 2011/7, eveneens een uitzondering voor betalingen verricht door overheidsorganisaties die gezondheidszorg verstrekken (zie artikel 4, lid 4, onder b),

¹⁰ B.S. 15 december 2021.

¹¹ Zie artikel VI.109/5, 1°, WER.

¹² Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (hierna de UTP-richtlijn), *Publ.-bl. EU L 111*, 25.4.2019, p. 59–72

¹³ In de UTP-richtlijn werd de maximale betalingstermijn op 60 dagen bepaald voor niet-bederfbare landbouw- en voedingsproducten.

van Richtlijn 2011/7/EU). Tenslotte gelden voor druiven en most bestemd voor wijnbereiding, gelet op de specifieke productiecycli, specifieke betalingstermijnen. Ook daar wordt niet van afgeweken.

3 De voorgestelde verordening

3.1 Toepassingsgebied

De bewoordingen gebruikt om het toepassingsgebied van de voorgestelde verordening te omschrijven verschillen van die Richtlijn. Inhoudelijk lijkt het toepassingsgebied evenwel niet te wijzigen.

3.2 De betalingstermijnen

3.2.1 Analyse van het Voorstel en vergelijking met het Belgische regime

Het verordeningvoorstel legt de wettelijke betalingstermijnen voor handelstransacties tussen ondernemingen onderling en tussen ondernemingen en de overheid vast op 30 dagen. De uitzonderingen voor een maximale betalingstermijn van 60 dagen voor de gezondheidszorg en overheidsinstanties die economische activiteiten uitoefenen, zoals bepaald in artikel 4, lid 4, punt a), en artikel 4, lid 4, punt b), van de huidige richtlijn, zijn geschrapt. Het voorstel laat toe dat kortere termijnen worden vastgelegd door het nationale recht.

Het Belgische recht voorziet op dit moment reeds in betalingstermijnen van 30 dagen zowel voor contracten tussen ondernemingen onderling als voor contracten tussen ondernemingen en de overheid. Voor erkende gezondheidsorganisaties geldt er nu wel nog een betalingstermijn van 60 dagen, die contractueel niet kan worden verlengd. De 60-dagen termijn is niet langer toegelaten onder het Verordeningvoorstel.

Wel voorziet het Belgische recht momenteel dat zowel voor handelstransacties tussen ondernemingen onderling als tussen ondernemingen en de overheid, onder licht verschillende voorwaarden een termijn van maximaal 60 dagen kan worden overeengekomen. Daarnaast moet worden opgemerkt dat in uitvoering van de wetgeving op de overheidsopdrachten specifieke regels van toepassing zijn inzake betalingstermijnen tussen ondernemingen en overheden. Dit zal blijkbaar allemaal niet langer toegelaten worden onder het Verordeningvoorstel.

Het Verordeningvoorstel bepaalt tot slot dat de regels inzake betalingstermijnen ook

gelden voor de levering van niet-bederfelijke landbouw- en voedingsproducten tenzij de lidstaten daarvoor een kortere betalingstermijn vaststellen.

3.2.2 Besluit

Sinds de wetswijziging van 14 augustus 2021 geldt naar Belgisch recht reeds het algemeen principe van een betaaltermijn van 30 dagen, zowel voor relaties ten aanzien van andere ondernemingen als voor transacties met de overheid. Tenzij dit als kennelijk onevenwichtig zou worden bevonden door de rechter, kunnen partijen deze termijn evenwel een betalingstermijn overeenkomen van maximum 60 kalenderdagen. Bovendien kan de Koning, in afwijking van het tweede lid, na advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, voor bepaalde sectoren een langere betalingstermijn dan zestig kalenderdagen toestaan. Voor transacties met de overheid moet daarnaast met specifieke wetgeving rekening gehouden worden in uitvoering van de wetgeving op de overheidsopdrachten.

Indien de Belgische regering het Voorstel van Verordening volgt, zal de mogelijkheid voor de partijen om een langere betalingstermijn overeen te komen (met een maximum van 60 dagen), en zal de bevoegdheid in hoofde van de Koning om langere betalingstermijnen vast te stellen voor bepaalde sectoren, niet langer toegelaten worden.

3.2.3 Verificatieprocedures

Het Verordeningvoorstel beperkt de mogelijkheid om een verificatieprocedure overeen te komen tot *in de nationale wet voorziene gevallen waar dit noodzakelijk is gelet op de specifieke aard van goederen of diensten*; is een verificatieprocedure toegelaten dan moet het contract duidelijk de details van de procedure en duur ervan beschrijven, bovendien wordt de duur van de procedure beperkt tot max. 30 dagen vanaf de ontvangst van de goederen. De schuldenaar moet de procedure onmiddellijk starten na de ontvangst van de goederen en de betalingstermijn mag niet meer bedragen dan 30 dagen na de afronding van die procedure (art. 3 lid 3 en inleidende overweging 12 Verordeningvoorstel).

Nu bepaalt het Belgische recht dat de duur van de verificatieprocedure integraal deel uitmaakt van de betalingstermijn. Het Verordeningvoorstel leidt hier dus tot een verlenging van de uiterst toegelaten datum voor betaling.

Besluit:

Aangezien een eventuele procedure voor aanvaarding of controle ter verificatie van de conformiteit van de goederen of diensten met de overeenkomst naar Belgisch recht

integraal deel moet uitmaken van de betalingstermijn, is het Belgische regime strenger dan wat geldt in het voorstel van Verordening.

In vergelijking met het Voorstel van Verordening verbiedt de Belgische wetgever ook bedingen waarbij de ontvangstdatum van de factuur bij contractuele overeenkomst tussen schuldenaar en schuldeiser worden vastgelegd. Dit zou eventueel bijkomend kunnen worden voorgesteld.

De brc Onrechtmatige Bedingen is tenslotte van mening dat de vereiste, in artikel 3.2. van het Voorstel bepaald, om verificatieprocedures te voorzien in de nationale wetgeving een in de praktijk moeilijk te regelen zaak is.

3.2.4 De intrestvoet

Het Verordeningvoorstel legt de berekening van de wettelijke intrestvoet vast en bepaalt dat intrest verschuldigd is vanaf het verstrijken van de wettelijke betalingstermijn. Dat lijkt geen probleem te vormen.

3.2.5 Oneerlijke bedingen en praktijken

Artikel 9 van het Voorstel voert de nietigheidssanctie in, zowel voor bedingen als praktijken.

Nietigheid is echter geen geschikte sanctie voor 'praktijken' die geen rechtshandeling zijn. De nietigheidssanctie is nog denkbaar indien het begrip 'praktijken' zou verwijzen naar contractuele bedingen die niet geschreven zijn, voortvloeien uit gebruiken in de sector of uit handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden.

De nietigheid biedt echter geen soelaas voor "praktijken" waarbij de betaler de betaling zou uitstellen of verhinderen. Wat hier zou helpen is de mogelijkheid tot het opleggen van een verbod om nog langer zulke praktijken te hanteren, bij voorkeur gekoppeld aan een dwangsom dan wel een strafsanctie. Om de schuldeiser te verbieden om *de facto* een langere betalingstermijn toe te staan is immers vereist dat de vrees van de schuldeiser om een sanctie op te lopen zwaarder doorweegt dan de druk van de schuldenaar en daarmee verband houdend de vrees om de schuldenaar als klant te verliezen indien geen langere betaaltermijn wordt toegestaan.

De procedure tot het opleggen van deze sanctie moet dan onder meer kunnen worden ingesteld door de overheid of een instantie die de belangen van de ondernemingen in de sector van de schuldenaar verdedigt.

3.2.6 Invorderingskosten

Het Verorderingsvoorstel voorziet in een vergoeding voor invorderingskosten; het bedrag wordt lichtjes verhoogd tot 50 euro per transactie. Daarnaast kan de schuldeiser aanspraak maken op een redelijke schadeloosstelling door de schuldenaar voor alle door diens betalingsachterstand ontstane invorderingskosten bovenop die forfaitaire vergoeding. Het Verorderingsvoorstel laat het recht op andere mogelijke vergoedingen onverlet.

3.2.7 Betalingstermijnen

Als de betaling geschiedt op basis van regelingen met betaling in termijnen en een van de afbetalingstermijnen niet op de afgesproken datum wordt voldaan, dan is volgens het Verorderingsvoorstel, intrest verschuldigd over de achterstallige bedragen en is een vergoeding voor invorderingskosten verschuldigd voor iedere deelbetaling die laattijdig wordt betaald (art. 7 en overweging 19 Verorderingsvoorstel).

3.2.8 Eigendomsvoorbehoud

Het Verorderingsvoorstel bepaalt dat: 'Wanneer tussen schuldenaar en schuldeiser vóór de levering van de goederen uitdrukkelijk een eigendomsvoorbehoud is overeengekomen, blijft de schuldeiser eigenaar van de goederen totdat de prijs volledig is betaald'. Hier verandert niets ten aanzien van de Richtlijn.

3.2.9 Overige

- a. Afdwinging en handhaving van de beschermingsbepalingen inzake betalingsachterstand

Indien de wetgever wil dat dwingende voorschriften worden nageleefd, dan moet ervoor worden gezorgd dat de te beschermen partij effectief verhaal kan halen tegen oneerlijke bedingen of praktijken. De partij die benadeeld wordt door dergelijke bedingen of praktijken, zal zelf moeilijk verhaal kunnen halen door een actie van zijnentwege, gezien het reële gevaar dat hij zijn leveringsovereenkomst kan verliezen. Om die reden kan deze dwingende wetgeving enkel effectief worden afgedwongen via publieke handhaving, of via vorderingsacties van beroepsorganisaties die de getroffen ondernemingen vertegenwoordigen.

De brc Onrechtmatige Bedingen verwijst wat dat laatste betreft naar de vordering tot staking (boek XVII, Titel 1), en de vordering tot collectief herstel (boek XVII, Titel 2), die ook ten aanzien van ondernemingen kunnen worden ingesteld.

Ze verwijst ook naar de noodzaak van een waarborg in hoofde van de publieke handhavingsautoriteit dat klachten vertrouwelijk worden behandeld. Er kan in dit

opzicht worden verwezen naar artikel 9.3. van de UTP-richtlijn, die het volgende bepaalt: “De lidstaten zorgen ervoor dat, indien de klager daarom verzoekt, de handhavingsautoriteit de noodzakelijke maatregelen treft met het oog op de passende bescherming van de identiteit van de klager of de in lid 2 bedoelde leden of leveranciers, en met het oog op de passende bescherming van enige andere informatie waarvan de openbaarmaking volgens de klager schadelijk zou zijn voor zijn belangen of voor de belangen van die leden of leveranciers. De klager vermeldt alle informatie waarvoor hij om vertrouwelijkheid verzoekt.” Naar Belgisch recht kan wat dit waarborgen van vertrouwelijkheid worden gewezen op artikel XV.16/4, voorlaatste lid WER. De brc Onrechtmatige Bedingen is, teneinde tot een vlugge, efficiënte en goedkope geschillenbeslechting te komen, ook van mening dat het vrijwillige gebruik van effectieve en onafhankelijke alternatieve geschillenmechanismen voor de behandeling van geschillen, zoals voorgesteld in artikel 16 van het voorstel van Verordening, mag worden gestimuleerd.

b. Bepalingen inzake betalingstermijn, minimale vergoeding
betalingsachterstand en onrechtmatige bedingen

De brc Onrechtmatige Bedingen wijst er tenslotte op dat bedingen die in strijd zijn met dwingende wetgeving ter bescherming van een bepaalde partij eveneens als strijdig met de algemene norm inzake onrechtmatige bedingen kunnen worden gekwalificeerd indien de contractuele rechten van de benadeelde partij hierdoor ernstig worden aangetast¹⁴. Dergelijke inbreuken op de bepalingen inzake onrechtmatige bedingen kunnen bij kwade trouw ook strafrechtelijk gesanctioneerd worden, en zijn vatbaar voor een controle door de Algemene Directie Economische Inspectie van de FOD Economie.

¹⁴ Zie in dezelfde zin COB 38, 16 december 2015, Advies over de algemene voorwaarden van sociale netwerksites, p. 17-18..

Besluit van de brc Onrechtmatige Bedingen

1 Vergelijking met het Belgisch recht, dat reeds in verdere bescherming voorziet

De brc Onrechtmatige Bedingen wijst er vooreerst op dat de Belgische wetgever, op initiatief van de Kamer, verder gegaan is in de bescherming van ondernemingen tegen betalingsachterstand. Bij de beoordeling van de betalingstermijn moet eveneens rekening gehouden worden met het ruimere toepassingsgebied van de UTP-wet, waar ook reeds het principe van een betalingstermijn van 30 dagen geldt.

Toch is het Voorstel van Verordening nog strenger. Indien de Belgische regering het Voorstel van Verordening volgt, zal de mogelijkheid voor de partijen om een langere betalingstermijn overeen te komen (met een maximum van 60 dagen), en zal de bevoegdheid in hoofde van de Koning om langere betalingstermijnen vast te stellen voor bepaalde sectoren, niet langer toegelaten worden. Ook geldt het Voorstel van Verordening blijkbaar onverminderd voor overeenkomsten tussen ondernemingen en de overheid, en zal dit ook daar repercussies hebben.

1.1 Verificatieprocedures

Wat verificatieprocedures betreft, is België hier momenteel strenger, daar deze worden geacht deel uit te maken van de betaaltermijn. In vergelijking met het Voorstel van Verordening verbiedt de Belgische wetgever ook bedingen waarbij de ontvangstdatum van de factuur bij contractuele overeenkomst tussen schuldenaar en schuldeiser worden vastgelegd. Dit zou eventueel bijkomend kunnen worden voorgesteld. De brc Onrechtmatige Bedingen is tenslotte van mening dat de vereiste, in artikel 3.2. van het Voorstel bepaald, om verificatieprocedures te voorzien in de nationale wetgeving een in de praktijk moeilijk te regelen zaak is.

1.2 Aangepaste nietigheidssanctie en nood aan een aangepaste sanctie voor ontoelaatbare praktijken

Wat de nietigheidssanctie van bedingen betreft, zou moeten worden verduidelijkt welke gevolgen dit met zich meebrengt. Vervanging van het beding door de geschonden wettelijke bepaling dient hierbij als regel te gelden, rechtstreeks en zonder verdere mogelijkheid tot discussie. Dit wordt best verduidelijkt.

De nietigheid biedt echter geen soelaas voor “praktijken” waarbij de betaler de betaling zou uitstellen of verhinderen. Wat hier zou helpen is de mogelijkheid tot het opleggen van een verbod om nog langer zulke praktijken te hanteren, bij voorkeur gekoppeld aan een dwangsom dan wel een strafsanctie.

1.3 Afdwinging en handhaving van de beschermingsbepalingen inzake Betalingsachterstand

Er moet worden nagedacht over het effectief afdwingen van deze wetgeving via publieke handhaving, of via vorderingsacties van beroepsorganisaties die de getroffen ondernemingen vertegenwoordigen. De brc Onrechtmatige Bedingen verwijst in dit opzicht naar de bestaande collectieve vorderingsmogelijkheden in het WER, zoals de vordering tot staking of de vordering tot collectief herstel. Ze verwijst ook naar de mogelijkheid om klachten vertrouwelijk te behandelen, zoals voorzien door de UTP-richtlijn.

Ten tweede wijst de brc erop dat bedingen die in strijd zijn met dwingende wetgeving ter bescherming van een bepaalde partij eveneens als strijdig met de algemene norm inzake onrechtmatige bedingen kunnen worden gekwalificeerd indien de contractuele rechten van de benadeelde partij hierdoor ernstig worden aangetast. Dergelijke inbreuken op de bepalingen inzake onrechtmatige bedingen kunnen bij kwade trouw ook strafrechtelijk gesanctioneerd worden, en zijn vatbaar voor een controle door de Algemene Directie Economische Inspectie van de FOD Economie.
